

Några uppkast fastan och påsken 2016

Fysikens metafysik

Med hjälp av vardagsspråket som alltid hör hemma i en "livsform" använder inte minst fysiker ord som "verkligheten, materia, vetenskap..." för att beteckna något bortom vardagsverkligheten på samma sätt som psykologin gör. Man överför dessa ord från vardagsspråket till att beteckna en närmast metafysisk verklighet som kräver avancerade instrument vars mätresultat erbjuder olika tolkningar och avancerad matematik för att "blottläggas". Med dessa hjälpmedel håller man fram en hypotetisk verklighet som beskrivs med modeller hämtade från vardagsspråket. Detta är metafysik i ny språkdräkt, inget annat.

Laga skifte

Laga skiftena under 1800-talet ledde inte till den avsedda produktionsökningen. För vissa bondefamiljer där skiftet ägde rum inför eller under missväxtår, till exempel 1867-68, innebar de en katastrof. Folk hann svälta ihjäl innan de nya skiftena kom i ordning. Varför envisades man då med att spränga bygemenskapen och sambbrukandet av jorden som trots stora motsättningar i byarna ändå var en trygghet? Ser vi motsvarande fenomen idag inom jordbruket och andra näringar? Jag tror det. Ju större sammanhängande enheter, desto "rationellare" blir jordbruket anses det. Just som man trodde på 1800-talet.

Fläskoryd på Holaveden

SDHK 4846

Fläsk användes för att spränga berg. Dokumenterat till exempel från Tuna då åfårans lopp skulle ändras 1680-1729. Har denna teknik något med Fleskoryth på Holaveden att göra och var kan det ha legat.

Möten

Väljer vi våra liv eller är det möten med människor som ger våra liv en ny riktning. Låt mig ta några exempel.

Cornelius Ernst var i Cambridge 1944-46 (Magdalen College). Samtidigt var Ludwig Wittgenstein som redan var en världsberömd filosof i Cambridge som professor vid Trinity College. Wittgenstein kan omöjligen undgått Cornelius Ernsts intresse, det var här hans intresse för Wittgenstein och hans filosofi väcktes. 1946 blev Cornelius Ernst katolik och bestämde sig i stort sett samtidigt för att bli dominikan. Han kom till ordens studiehögskola Hawkesyard som student och sedan som präst och lärare.

I slutet av 1950-talet kom Fergus Kerr till Hawkesyard och uppmanades av Cornelius Ernst att studera Wittgenstein och Heidegger. Det var Fergus Kerr som i Oxford uppmanade mig att studera Wittgenstein och Heidegger. Valde jag att ägan mig åt dem? Knappast! Efter att läst något lite av dem hade jag inget val.

Något av Wittgenstein ur "Särskilda anmärkningar":

"En Kopernikus eller Darwins egentliga förtjänst var inte upptäckten av en sann teori, utan en fruktbar ny aspekt."

Ellen Fröh

Ellen Fröh, tidigare elev vid Platengymnasiet i Motala, skrev ett examensarbete för ämneslärarexamen vid Malmö Högskola: "Latinämnets ställning i den svenska gymnasieskolan". Det blev som hon skriver "en studie i nedskärningar" och detsamma gäller klassisk grekiska. Latinämnets och grekiskans ställning är så svag att ämnenas status och ställning blir helt personberoende. Detta gäller även ämnenas ställning på universiteten. Ellen Fröh konstaterar i sitt examensarbete att både den som läser och den som undervisar också förväntas att marknadsföra sitt ämne.

Ellen Fröh har helt rätt. Ämnena går undergången till mötes såväl på gymnasiet som på universiteten. Skolbyråkrater och politiker ser ingen större förlust i denna utveckling. Hur skulle de kunna göra det med den brist på elementär bildning som utmärker de flesta av dem, men de lider inte av det. Man skall naturligtvis kämpa för ämnena och marknadsföra dem, men till sist får nog de som insett de klassiska språkens omistliga värde bli autodidakter.

Mäta

Hur kan vi mäta tid, längd och hastighet? Finns det någon grund att påstå att jorden, universum, är så och så gamla? Att universum är så och så stort? När levde dinosaurierna? När är jorden på samma plats som för ett år sedan? Vad är en meter? Vad är ett tal, en siffra? Börja med att studera Ludwig Wittgensteins föreläsningar "Foundations of Mathematics". En sammanfattning finns på denna hemsida.

Själavård, vad är det?

Präster förväntas utöva själavård. Begreppet själ är verkligen inte helt klart. Thomas ab Aquino skriver "homo non sit anima". Präster avråds från att agera psykologer och absolut från att försöka bota psykiskt sjuka. Vem är då psykiskt sjuk? Många "galenskapade" anser att det inte är frågan om medicinska problem utan andliga. Vad är andliga, själsliga, psykologiska, psykiatriska problem och vem kan avgöra det? Läs den senare delen av Ludwig Wittgensteins "Filosofiska Undersökningar".

Migration

Den som intresserar sig för migrationsfrågor bör läsa Carl Fries bok "Flyktig jord".

Big Bang

Teorin härrör från gamla fördomar om att allt måste ha en början. Bara för att de flesta galaxer verkar röra sig bort från varandra betyder det inte att universum blivit till en gång och att tiden då började, en kosmisk tid. När teorin haltar inför man omedelbart en rad hjälphypoteser som förklarar huvudhypotesens hålla. Men teorin om ett stationärt universum tror ju knappast några på längre (Fred Hoyle var kanske teorins främste förespråkare). Nej, men detta är fråga om falsk dikotomi. Antingen är universum expanderande eller stationärt. Finns det då inget tredje alternativ? Naturligtvis gör det.

Demokratins förfall

Vem som helst kan se att politikeretablissemanget består av måttligt utbildade och definitivt obildade personer som gjort politik till sitt yrke alltsedan ungdomen, en karriär, inte ett förtroendeuppdrag för en tid.

Vanligt folk då? Hur står det till med väljarnas kompetens att välja? När demokratin bröt igenom skapades en rad folkbildningsinstitutioner. Folkhögskolor (inte minst Brunnsviks folkhögskola, nu

nedlagd), bildningsförbund, bokförlag samt senare utökad skolgång för alla oavsett föräldrars ekonomi. Allt för bilda den enskilde medborgaren och stärka demokratin.

Var finns nu bildningen som var det primära. All utbildning har blivit yrkesutbildning, inklusive universitetsutbildningen. Ett tecken på detta är att det humanistiska programmet på gymnasiet snart inte existerar. Demokratins kris gäller alltså såväl valda som väljare.

Parlamentarismen har gjort sitt säger Turkiets president Erdogan. Ja, det verkar så, men inte demokratin.

Vad är en människa

Thommas ab Aquino: "Homo non sit anima", en människa är inte en själ.

Fergus Kerr OP: Den bästa beskrivningen av en människa är kroppslig.

I en av realism präglad kultur finns inget annat sätt att beskriva en människa än en kroppslig beskrivning.

Beginer

Under senare delen av medeltiden hade beginer en viktig social funktion, för medlemmarna i beginkommuniteterna och för de många som de på olika sätt hjälpte.

Från att nästan ha upphört att existera ökar idag beginhusen stort, särskilt i Tyskland. Inte minst består de av ensamstående mödrar. Gamla klosterordnar är däremot i kris i Europa, inte minst de kvinnliga.

Ludwig Wittgenstein igen

Aspekt, livsform, praxis, språkspel, grammatik är egentligen synonyma. En gemenskap domineras av vissa aspekter i just sin livsform och det leder till ett särskilt språkspel som är gemenskapens grammatik. All grammatik är alltså aspekter av "verkligheten".

Att förstå till exempel det Gamla Testamentet kräver alltså gedigna grammatiska kunskaper. Frågan är ändå om det går att förstå ett främmande språkspel, en främmande grammatik, än den man fötts in i. Är det möjligt att förstå de hebreiska verbens tempusformer som vi inte har någon motsvarighet till?

Luther

Sola Scriptura

Sola Gratia

Sola Fidei

Tre "bara" som utesluter mycket.

Grekiska

Katholos= nära allt?

Skilsmässa

Jag läste ett inlägg under Andra Vatikankonciliet av ärkebiskop Zoghby som företrädde den katolske ortodoxe patriarken av Antiokia, Maximos IV i Alexandria. Zoghby ifrågasatte den katolska kyrkans stränga praxis att inte tillåta omgifte ens för en man eller kvinna som utan egen skuld blivit övergiven av sin äkta make/maka. Han hänvisade till Matteus 5:32 och 19:9 där det står att det är förbjudet att skilja sig och gifta om sig ”annat än för otukts skull”. Den orientaliska kristenheten har alltså alltid hävdad rätten till omgifte för den oskyldigt övergivna parten.

Den tolkningen verkar rimligare än den latinska tolkningen som förbjuder omgifte över huvud taget, även för den som övergivits på grund av andra partens otukt.

Lång bort from Rom

Gunnel Vallquist ansåg att ingen trakt ligger så lång bort från ”Rom” som Skandinavien. Med ”Rom” menade hon andra kulturer. Fem hundra år av isolering och indoktrinering har satt sina spår. Det främmande är farligt. Vi är bäst, främst, mest humana, har det mest och bäst utvecklade samhället... alla andra är mer eller mindre galna eller rent av onda. Vi har knappast något att lära av dem. Kunde inte alla vara sekulariserade socialliberala lutheraner?

Materialism – Fysikalism

Kan man vara tacksam gentemot materialismen som befriat oss från platonsk dualism? Ja! Kyrkan skall naturligtvis bevara sitt språk som traderats under två tusen år och mer än så om vi tar med Gamla Testamentet, men för dem som inte är delaktiga i kyrkans gemenskap är detta språk oftast obegripligt. Orden saknar betydelse, mening, för en sekulariserad materialist.

Den som i modern tid framstår som portalgestalt i försöken att använda ett naturvetenskapligt språk för att förklara tron är Pierre Teilard de Chardin, katolsk präst, jesuit och paleontolog, men så fick han också publiceringsförbud och landsförvisning av Sanctum Officium i Rom. Först under och efter Andra Vatikankonciliet kom en omvärdering av hans livsverk (Fenomenet Människan. En sammanfattning finns på denna hemsida). Efterföljare till Teilard de Chardin är det ont om.

Även om vi kan vara tacksamma gentemot materialismen så är det en ensidig och aspektlös –ism liksom alla andra –ismer och det gäller även katolicism. Det är lätt att säga att allt är materia och materiella processer, men vad är materia? Ordet kommer som alltid från vardagsspråket och behöver där ingen förklaring, betydelsen är där självklar. Om man däremot lyssnar till en fysiker som skall förklara vad materia egentligen är så blir saken ytterst oklar. Vågar någon fysiker gå i Teilard de Chardins fotspår? Om en fysiker försöker riskerar han sin ställning som fysiker i den naturvetenskapliga världen och om en katolik försöker riskerar han sin plats i kyrkan, åtminstone om vederbörande är präst.

Alan Turing

I ”Mind” vol 59 (1950) finns en artikel av Alan Turing; ”Computing machinery and intelligence”.

Där ställer Turing frågan: ”Can machines think?”.

Hjärnan skulle fungera som en maskin, antingen skicka igenom en signal eller inte göra det. Vi skulle enligt Turing kunna konstruera tänkande maskiner. Alan Turing var alltså tidigt ute. Idag har artificiell intelligens högsta prioritet och ofantliga forskningsanslag fördelas.

Två frågor borde först besvaras. Vad är att tänka? Vad är intelligens? Den senare frågan brukar besvaras med "det som man mäter med intelligenstest"! God dag yxskaft. (Läs gärna mitt försök till sammanfattning av "Foundations of Mathematics" där Alan Turing och Ludwig Wittgenstein drabbar samman. (Finns på denna hemsida).

Otto Weiniger

1880 – 1903

Otto Weiniger är mest känd för sin bok "Geschlecht und Character" från 1903 (Sex and Character) som nog hade passerat utan större uppmärksamhet om det inte varit för Weinigers självmord den fjärde oktober 1903 på samma adress där Beethoven avled och strax efter bokens publicering.

Weiniger var av judisk börd, men konverterade till protestantisk kristendom. Han studerade i Wien och behärskade latin, grekiska, franska, engelska, spanska, italienska och i viss mån svenska och norska (för att kunna läsa Strindberg och Ibsen). Han blev Filosofie doktor 1902.

I boken argumenterar han för att alla människor rymmer en manlig och en kvinnlig substans. Det verkar alltså vara från Weiniger som Carl Gustav Jung hämtat sin teori om animus och anima. Den manliga är aktiv och logisk, den kvinnliga passiv, omoralisk, ologisk och helt upptagen av det sexuella som prostituerad eller moder. Den manliga aspekten i människan strävar efter att bli ett universellt geni, att avstå från det sexuella för att enbart dyrka det absoluta, Gud, som finns i människan själv. August Strindberg strödde lovord över boken i en artikel i tidningen "Die Fackel" och det uppstod närmast en Weinigerkult och den unge Ludwig Wittgenstein tog starka intryck av boken. Många inspirerades att gå samma väg som Otto Weiniger, däribland Wittgenstein, men han kom aldrig "till skott" vilket emellertid tre av hans bröder gjorde.

Otto Weiniger ansåg alltså att kvinnan är helt absorberad av sexualiteten, hon är själva sexualiteten. De sexuella organen äger kvinnan och för kvinnan är tänkande och känsla samma sak. Allt detta kvinnliga gäller även de män hos vilka det kvinnliga tagit överhanden och blivit homosexuella som Weiniger själv. Att det manliga skulle kunna ta överhanden hos kvinnor verkar inte föresvävat Weiniger. Juden (Weiniger själv alltså jude) är som kvinnan helt inriktad på fortplantningen, i judens fall fortplantning av rasen. Eftersom Weiniger alltså var både jude och homosexuell drog han slutsatsen att det bästa var att begå självmord och befria världen från honom.

Vad fann då Wittgenstein och Strindberg i denna röra? Så vitt jag förstår synen på kvinnan och att mannen har ett enda val om Weiniger har rätt, nämligen att bli ett geni eller dö!

Ryssland

1945 stod Sovjetunionens segrande arméer mitt i Centraleuropa. Ännu en gång hade Ryssland lyckats försvara sig, men till priset av ofantlig förstörelse av landets västra delar och miljontals döda. De befriade länderna i östra Europa gjordes till kommunistiska diktaturer av Stalin och ”järnridån” drogs ned. Det ”kalla kriget” hade inletts. Warszawapaktens och Atlantpaktens styrkor stod mitt emot varandra med enorma truppkoncentrationer och taktiska kärnvapen. Ett totalt kärnvapenkrig hotade vid flera tillfällen, inte bara vid Kubakrisen 1962. Så var situationen under 1950-, 60-, och 70-talen ända fram till 1985 då Michail Gorbatsjov valdes till Generalsekreterare i Sovjetunionens kommunistiska parti.

Den sovjetiska ekonomin hade då präglats av stagnation i årtal. Militärutgifterna slukade kolossala belopp på grund av kapprustningen under kalla kriget och invasionen av Afghanistan. Oljepriset sjönk vilket ledde till att man inte hade råd att köpa livsmedel från utlandet vilket krävdes på grund av att det egna jordebudet var så ineffektivt att det inte kunde mätta den egna befolkningen. Det fanns risk för social oro.

På Gorbatsjovs initiativ sjösattes den så kallade perestrojkan som kanske kan översättas ”ombyggnad”, det vill säga ombyggnad av hela det sovjetiska samhället utan att för den skull lämna socialismen.

1986 föreslog Gorbatsjov ett totalt avskaffande av kärnvapnen i olika steg vilket ledde till nedrustningsavtalen i Genève.

I ett tal i FN 1988 informerade han om sovjetiska gigantiska tillbakadraganden och nedläggningar av offensiva stridskrafter i Centraleuropa, men man skulle behålla en god försvarsförmåga.

1988 meddelade han dessutom att de sovjetiska trupperna i Afghanistan skulle dras tillbaka.

Samhället demokratiserades alltmer genom glasnost och bland annat fick den ortodoxa kyrkan verka fritt efter sjuttio års hårt förtryck med massutrotning av präster och klosterfolk.

Ett nytt Tjeckoslovakien 1968 uteslöts och de Östeuropeiska kommunistiska länderna tilläts gå sin egen väg mot nya ekonomiska system och öppenhet. Detta ledde till Tysklands återförening efter murens fall och att de Östeuropeiska länderna blev demokratiska länder med marknadsekonomi. Sovjetunionen upphörde 1992 och splittrades på en rad oberoende stater, bland annat Ukraina.

Hur bemöttes då dessa fredliga utspel och demokratiseringen av Ryssland av västmakterna, USA och NATO? Låt oss se på några årtal.

1990 förenades Östtyskland med Förbundsrepubliken i Väst.

	Medlem i EU	Medlem i NATO
Estland	2004	2004
Lettland	2004	2004
Litauen	2004	2004
Polen	2004	1999

Slovenien	2004	2004
Slovakien	2004	2004
Ungern	2004	1999
Tjeckien	2004	1999
Bulgarien	2007	2004
Rumänien	2007	2004
Kroatien	2013	2009

Man kan lätt förledas att tro att NATO-medlemskapet vanligen föregick medlemskapet i EU, men i själva verket gick de båda medlemskapen hand i hand eftersom EU-medlemskapet föregicks av flera år som kandidatland och associeringsavtal. Ur ryskt perspektiv är bilden uppenbar. Väst svarade med att flytta fram sina ekonomiska och militära positioner.

Så är vi framme vid Ukrainakonflikten. EU och inte minst vår dåvarande utrikesminister Carl Bildt erbjöd flera tidigare sovjetrepubliker en form av associeringsavtal. Främst gällde det Ukraina. Från rysk utgångspunkt innebar associering en förberedelse för fullt EU-medlemskap och med största sannolikhet NATO-medlemskap. Kunde någon förvänta sig att Ryssland stillatigande skulle se på hur Ukraina blev ett NATO-land och att NATO-trupper skulle stå utanför staketet till den stora ryska flottbasen Sevastopol på Krim, Svarta havsflottans och Medelhavsflottans hemmahamn?

Så bemöttes Rysslands nedrustning och tillbakadragande från Östeuropa istället för att bjuda in Ryssland med sin kultur och historia i den europeiska gemenskapen. Dessutom har vi i väst mage att skylla allt på det som hänt på Ryssland och framförallt på Vladimir Putin. Det enda vi hör från Ryssland i västmedier är Putin, Putin och åter Putin. Hur är det med rysk film, teater, balett, musik, litteratur, arkitektur, kyrkan...? Inte ett ord, men Hollywood och amerikanska skräpfilmer matas vi av i all oändlighet.

Kyrkbyggen

Katolska kyrkan i Sverige fortsätter att bygga nya kyrkor. I tur står en stor kyrka med församlingscentrum för kaldéerna i Södertälje. Kaldéerna är katoliker från Irak med en annan liturgi än den latinska. Kostnaderna beräknas till minst 50 miljoner. Artikeln om bygget i Länstidningen fick många kommentarer varav de flesta tyckte att det redan fanns tillräckligt med kyrkor i Sverige av vilka många ekar tomma. Detta har även jag pekat på i en skrivelse till det katolska biskopsämbetet och att det borde finnas möjligheter att samsas om de kyrkor som redan finns. Skrivelsen finns på denna hemsida. Det är helt enkelt omoraliskt att använda 50 miljoner till ett kyrkobygge som dessutom inte främjar kaldéernas integration i det svenska samhället.

